

**UCHWAŁA NR XLV/213/13
RADY MIEJSKIEJ W KOWARACH**

z dnia 29 stycznia 2013 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2013-2017**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2013-2017, zwany dalej „Programem”, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kowary.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2013 roku.

Przewodniczący Rady

Andrzej Machnica

Załącznik do uchwały Nr XLV/213/13
Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 29.01.2013 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
W GMINIE MIEJSKIEJ KOWARY
NA LATA 2013-2017**

Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach

we współpracy z:

- ❖ Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie w Kowarach
- ❖ Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach

Kowary, styczeń 2013

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	.....
2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie.....	.....
3. Analiza problemów społecznych związanych ze zjawiskiem przemocy w gminie miejskiej Kowary.....	.....
4. Cele Programu.....	.....
5. Założenia Programu.....	.....
6. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu.....	.....
7. Zagrożenia w realizacji zadań.....	.....
8. Sposób realizacji celów.....	.....
9. Monitorowanie realizacji Programu i sprawozdawczość.....	.....
10. Realizatorzy programu.....	.....
11. Źródła finansowania Programu.....	.....

WSTĘP

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a Państwo ma obowiązek uwzględnić jej dobro w swej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Stąd zadaniem Państwa jest ochrona rodziny przed zagrożeniami, w tym przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Zjawisko przemocy w rodzinie długo było niezauważane i marginalizowane w świadomości społecznej. Od kilkunastu lat zaczęto podejmować działania mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku i zmniejszenie jego skutków społecznych. Jest to możliwe tylko przy współpracy różnych służb, do których należy dbanie o prawidłowy rozwój i funkcjonowanie rodziny.

Aktem prawnym regulującym tą współpracę jest Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), znowelizowana ustawą z dnia 10 czerwca 2010 roku o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842), która weszła w życie 01 sierpnia 2010 roku określająca m.in. zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec ofiar przemocy i wobec sprawców przemocy.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 w/w Ustawy osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie zgodnie z art. 4 stosuje się przewidziane w Ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.

Ponieważ zgodnie z art. 6 ust. 2 Ustawy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

- Program jest ukierunkowany na ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców Kowar i zwiększenie skuteczności podejmowanych działań. Uwzględnia nowe zadania i instytucje prawne wprowadzone wspomnianą powyżej nowelizacją, kładąc nacisk na rozwój profilaktyki, rozszerzając formy pomocy udzielanej bezpłatnie ofiarom przemocy.

Punktem odniesienia do opracowania Programu stanowiły również doświadczenia wynikające z realizacji Programów Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kowarach w latach 2011 i 2012.

Program ma charakter długofalowy, ponieważ jego działania obejmują lata 2013 – 2017. Założeniem jest ewaluacja Programu i jego zmiany w miarę potrzeb i sytuacji społecznej. Zawiera charakterystykę zjawiska przemocy w rodzinie, analizę problemów społecznych związanych ze zjawiskiem przemocy w gminie miejskiej Kowary w latach 2011-2012 oraz określa cele i założenia Programu. W Programie zdiagnozowano zasoby gminy i zagrożenia, które można napotkać w jego realizacji. Omówiono sposób realizacji Programu oraz jego monitorowania i składania sprawozdawczości właściwym organom administracji rządowej i samorządowej. Program zawiera informacje o źródłach jego finansowania.

Program jest zgodny z:

- Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006-2016,
- Narodowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015,
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2012-2014 dla Powiatu Jeleniogórskiego
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Kowary na lata 2010-2017
- Miejskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach na 2013 rok

Podstawy prawne Programu:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz.1493, z późn. zm.),

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

**ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE MIEJSKIEJ KOWARY NA LATA 2013 – 2017**

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).

2. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Według światowej Organizacji Zdrowia przemoc to: *„celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychologiczny, zaburzenia w rozwoju lub depryzację”*.

Prostą i zrozumiałą dla przeciętnego człowieka interpretację zjawiska przemocy domowej możemy znaleźć w Słowniku Języka Polskiego, która określa przemoc domową jako *„fizyczną przewagę wykorzystywaną do czynów bezprawnych wykonywanych na kimś, lub narzuconą bezprawnie władzę lub panowanie.”*

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”* (art. 2, ust. 2 ustawy).

Każda forma przemocy powoduje ból i cierpienie, zawsze narusza prawa osobiste i dobro ofiary oraz jest intencjonalna.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana na podstawie przepisów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Ofiarami przemocy domowej są najczęściej osoby słabsze w rodzinie, a mianowicie kobiety, dzieci, osoby chore, niepełnosprawne i niedołążne.

Zarówno źródłem, jak i ofiarą przemocy w rodzinie może być którakolwiek z osób do niej należących. Jednak z powodu swojego niskiego statusu w systemie władzy w rodzinie, dzieci są szczególnie narażone na ryzyko agresywnego zachowania ze strony rodziców.

Przemoc wobec dziecka w literaturze psychologicznej definiowana jest jako: „każde zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej, społeczeństwa lub państwa, które ujemnie wpływa na rozwój fizyczny lub psychospołeczny dziecka”

Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, ale także przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Jest ona poważnym zaburzeniem funkcjonowania rodziny, prowadzącym do naruszeń norm moralnych i prawnych. Może nieść ze sobą tragiczne skutki.

W literaturze przedmiotu wyróżnia się różne rodzaje przemocy:

1. fizyczna – agresywne zachowanie polegające na użyciu siły, które prowadzi do naruszenia nietykalności cielesnej ofiary (m. in.: popychanie, szarpanie, policzkowanie, uderzenie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia);
2. psychiczna – agresywne działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne powodujące obniżenie poczucia własnej wartości ofiary i pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych (m. in.: wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami);
3. ekonomiczna – uniemożliwianie dostępu do wspólnych środków finansowych, które prowadzi w efekcie do uzależnienia ofiary od sprawcy przemocy (m. in.: odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy);
4. seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych lub niechcianych praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy (m. in.: stosowanie przemocy lub groźenie jej użyciem, żeby zmusić ofiarę do stosunku);
5. zaniedbanie - ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Powyższe formy przemocy mogą się przenikać, rzadko występują oddzielnie.

Z badań dotyczących diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce wobec kobiet i wobec mężczyzn przeprowadzonych przez TNS OBOP w listopadzie i grudniu 2010 roku na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wynika m.in., że:

- wśród ogółu ofiar przemocy w rodzinie (kobiet i mężczyzn) kobiety stanowią 61%.
- kobiety stanowią również największy odsetek ogółu ofiar przemocy seksualnej (90%)
- przemocy fizycznej z ogółu ofiar przemocy doświadcza 63% kobiet
- wśród ofiar przemocy psychicznej kobiety stanowią 64%
- przemoc ekonomiczna jest również stosowana częściej w stosunku do kobiet (70%)

Badania te wskazują również, że niezależnie od formy stosowanej przemocy, najczęściej towarzyszy jej:

- alkohol (45% badanych przypadków)
- brak pieniędzy (18%),
- problemy małżeńskie (15%)
- problemy w pracy (10%).

Zjawisko przemocy w rodzinie charakteryzuje się fazami, które różnią się intensywnością i czasem trwania, a które następują po sobie cyklicznie, i tak:

1. faza narastającego napięcia – początkuje cykl, następuje wzrost napięcia i zwiększa się ilość sytuacji konfliktowych;
2. faza gwałtownej, ostrej przemocy – wybuch gniewu i rozładowanie agresji przez sprawcę przemocy, koniec tej fazy określa sam sprawca przemocy, bowiem ofiara nie ma żadnego wpływu na jego zachowanie;
3. faza „miodowego napięcia” – sprawca przemocy wyraża swoją skruchę i obiecuje, że taka sytuacja już się nigdy nie powtórzy bądź zachowuje się tak, jakby nic się nie stało, ofiara często zapomina o zdarzeniach z poprzednich faz, co jest szczególnie niebezpieczne, ponieważ faza „miodowego miesiąca” przemija, a agresja w kolejnej fazie przemocy jest gwałtowniejsza. Jedynym rozwiązaniem jest specjalistyczna pomoc zewnętrzna.

Wokół przemocy narosło wiele stereotypów, które fałszują rzeczywistość. Stanowią usprawiedliwienie dla przemocy i braku reakcji na nią. Sprawca otrzymuje sygnał, że ma społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy.

Wyróżnia się trzy rodzaje stereotypów, które są szczególnie groźne w przypadku przemocy w rodzinie:

1. usprawiedliwiający przemoc – „mnie też bili i wyrosłem na porządnego człowieka, przemoc jest wtedy gdy są ślady na ciele, przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol, przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego”;
2. przenoszące odpowiedzialność za przemoc na ofiary – „sama sobie winna, gdyby ofiara naprawdę cierpiała odeszłaby od sprawcy”;
3. przekonania izolujące ofiary – „nie mów nikomu co się dzieje w domu, przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać, gwałt w małżeństwie nie istnieje, nie pierze się rodzinnych brudów publicznie”.

Przemoc, poza szkodami fizycznymi, może spowodować trwałe następstwa w psychice człowieka. Cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również ci, którzy są bezsilnymi świadkami obserwującymi akty przemocy. Są to najczęściej dzieci. Doświadczanie przemocy uczy agresywnego stylu zachowania, zmniejsza opór przed agresywnym zachowaniem, zaburza poglądy na rozwiązywanie konfliktów. Przemoc domowa niesie za sobą ogromne koszty, które ponoszą zarówno jednostki, jak i społeczeństwo, dlatego tak ważne jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

3. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ZWIĄZANYCH ZE ZJAWISKIEM PRZEMOCY W GMINIE MIEJSKIEJ KOWARY W LATACH

Opracowanie Programu poprzedzone zostało wstępną diagnozą problemu w mieście Kowary opracowaną z wykorzystaniem danych za rok 2011, zgromadzonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Kowarach, Komisariat Policji w Kowarach, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Przy czym z uwagi na fakt, że w/w Zespół rozpoczął swoją działalność w trakcie roku 2011, tj. po podjęciu przez Radę Miejską w Kowarach w dniu 10 marca 2011r. uchwały nr X/54/11 w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy w Rodzinie oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania – dane dotyczące liczby zgłoszeń w sprawach przemocy w rodzinie obejmują II półrocze 2011 i rok 2012r. (wg stanu na dzień 10.12.2012r.)

Miasto Kowary wg stanu na dzień 31.12.2011r. zamieszkiwało 11.735 mieszkańców, w tym 6.196 kobiet i 5.539 mężczyzn, z czego 788 osób zarejestrowanych było w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jeleniej Górze, w tym 394 kobiety. Prawo do zasiłku dla bezrobotnych miało 157 osób.

Z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach za 2011r. wynika, że 642 rodziny objęte były pomocą społeczną w formie pomocy finansowej i rzeczowej. Łączna liczba osób w tych rodzinach wyniosła 1.067 osób, co stanowiło ok. 10% ogólnej liczby mieszkańców Kowar. Powodem przyznania pomocy najczęściej było bezrobocie przynajmniej jednego członka rodziny (72%). Drugim z kolei powodem było ubóstwo (54%), niepełnosprawność i długotrwała choroba stanowiła 18% ogółu świadczeniobiorców. Pomocy z powodu alkoholizmu udzielono 7 osobom. Najczęściej powodów udzielenia pomocy w rodzinie było kilka.

W 2011 roku do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach wpłynęły 44 wnioski o wszczęcie procedury zmierzającej do podjęcia leczenia odwykowego, z tego 20 wniosków skierowano do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nietletnich w Jeleniej Górze o zastosowanie wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, z pozostałymi osobami przeprowadzono rozmowy motywacyjne. Z grupy tej 21 osób zobowiązało się do dobrowolnego uczestniczenia w terapii odwykowej w Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień, działającym przy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach, 3 osoby poddały się dobrowolnemu leczeniu stacjonarnemu.

Z danych Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień wynika, że z pomocy udzielanej przez Centrum osobom uzależnionym od alkoholu i narkotyków i członkom ich rodzin w roku 2011 skorzystało 230 osób i udzielono im łącznie 2.676 porad.

Pomocy osobom uzależnionym oraz z terenu Kowar udziela również Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze, który na podstawie porozumienia Powiatu

Jeleniogórskiego z Miastem Jelenia Góra od roku 2008 świadczy swoje usługi mieszkańcom Powiatu Jeleniogórskiego. W ramach Ośrodka świadczona jest krótkoterminowa pomoc ofiarom przemocy w rodzinie lub innej sytuacji kryzysowej, w formie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, poradnictwa prawnego lub socjalnego. Ośrodek oferuje możliwość kontaktu zarówno osobistego, telefonicznego, jak i poza Ośrodkiem. W sytuacjach kryzysowych pracownicy Ośrodka podejmują interwencje bezpośrednio w środowisku ofiary kryzysu oraz jej rodziny. Z udostępnionych przez OIK danych wynika, że w 2011 roku liczba interwencji dot. mieszkańców Kowar z uwzględnieniem głównych problemów wywołujących sytuacje kryzysowe wyniosła: przemoc w rodzinie – 9, uzależnienia (alkohol, narkotyki) – 17, kryzysy w rodzinie – 4, problemy opiekuńczo-wychowawcze – 2.

Dane zgromadzone przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kowarach powołany zarządzeniem Nr 87/2011 Burmistrza Miasta Kowary z dnia 01 sierpnia 2011 roku wskazują, że w 2011 roku wypełniono 2 „Niebieskie Karty” i żadna z tych „Kart” nie została przekazana instytucjom działającym na rzecz osób pokrzywdzonych. W roku 2012 liczba wypełnionych „Kart” wyniosła 7 i wszystkie te „Karty” zostały przekazane do w/w instytucji. W roku 2011 zgłoszenia dotyczyły 2 rodzin i w stosunku do tych rodzin i ich członków podjęto działania terapeutyczne. W 2012r. (wg stanu na 30 listopada) liczba zgłoszeń dotyczyła 7 rodzin. W stosunku do 3 rodzin podjęto działania terapeutyczne, a w odniesieniu do jednej rodziny wdrożono program ochrony ofiary przemocy z udziałem Policji i Prokuratury.

Diagnoza problemu na terenie gminy miejskiej Kowary potwierdziła wyniki powołanych wyżej badań przeprowadzonych przez TNS OBOP w 2010 roku, iż przemoc najczęściej dotyka kobiety oraz dzieci, a sprawcami przemocy w większości przypadków są mężczyźni. Ponadto stosowanie przemocy jest ściśle powiązane z problemem alkoholowym sprawcy przemocy, bezrobociem i wynikającym z niego brakiem pieniędzy (ubóstwem).

Z prowadzonego przez pracowników socjalnych rozeznania środowisk rodzinnych objętych systemem świadczeń pomocy społecznej oraz obserwacji środowiska lokalnego wynika, że choć zjawisko przemocy istnieje i stale wzrasta, widoczna jest niechęć ofiar przemocy do uruchamiania różnych procedur, w tym „Niebieskiej Karty”, której głównym celem jest rozpoznawanie przemocy i usprawnianie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych instytucji w środowisku lokalnym oraz tworzenia warunków do systemowego i interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Trudno jednoznacznie określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy miejskiej Kowary w związku z brakiem prowadzonych w tym zakresie badań (monitoringu) oraz występowaniem zjawiska tzw. przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy w szkole, ale nie ujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania i niechęcią ofiar przemocy do jej ujawniania.

Wieloaspektowość przyczyn zjawiska przemocy w rodzinie (alkoholizm, ubóstwo, bezrobocie, złe wzorce zachowań w rodzinie i środowisku lokalnym, niski poziom wykształcenia i inne) wskazuje, że działania w zakresie przeciwdziałania przemocy winny

być elementem szeroko pojętej, lokalnej polityki społecznej. W związku z tym niniejszy Program bezpośrednio koreluje z misją i głównymi celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Kowary na lata 2010 – 2017, przyjętej uchwałą nr LIII/273/10 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 11 marca 2010 roku, szczególnie w zakresie celów strategicznych nr I i III i stanowi ich uszczegółowienie.

4. CELE PROGRAMU

Celem głównym Programu jest: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe Programu:

1. podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej oraz zaangażowania społeczności lokalnej w sprawach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie poprzez systematyczne pogłębianie wiedzy na temat zjawiska przemocy oraz informowanie o instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy,
2. zwiększenie dostępności oraz efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
3. zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
4. zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy,
5. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.

5. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Poprzez realizację celów Programu zakłada się:

1. zmianę świadomości mieszkańców Kowar na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz zaangażowanie w sprawy związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
2. promowanie wartości rodzinnych i metod wychowawczych bez użycia przemocy.
3. edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w temacie przemocy w rodzinie,
4. działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Program skierowany jest do:

1. ofiar przemocy w rodzinie, w tym:
  - dzieci,
  - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
  - osób starszych,

- osób niepełnosprawnych;
- 2. sprawców przemocy w rodzinie;
- 3. świadków przemocy w rodzinie.

6. CZYNNIKI GWARANTUJĄCE WŁAŚCIWĄ REALIZACJĘ PROGRAMU

1. Zabezpieczenie właściwych środków finansowych wynikających z Programu
2. Utworzenie Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kowarach i zatrudnienie w nim profesjonalnej kadry, specjalistów z różnych dziedzin;
3. Gotowość do współpracy instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie gminy i powiatu ;
4. Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
5. Istnienie sprawdzonych procedur – Niebieskie Karty;
6. Obecnie istniejące zaplecze instytucjonalne na terenie gminy i powiatu;
7. Zwiększająca się świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
8. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych i pracowników innych instytucji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Kowar;
9. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę zajmującą się problematyką przemocy w rodzinie.

7. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ

1. Obecnie brak stałego zabezpieczenia finansowego dla realizacji Programu;
2. Brak Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Kowarach;
3. Niedostateczna liczba specjalistycznej kadry;
4. Brak ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy
5. Brak warunków do wykonania egzekucji eksmisji wobec sprawców przemocy (brak pomieszczeń tymczasowych w zasobach mieszkaniowych gminy Kowary);
6. Brak skutecznej współpracy interdyscyplinarnej;
7. Zbyt mała ilość programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy (oświata, służba zdrowia);

8. Niski poziom świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie i jej konsekwencji oraz wynikająca z tego bierność i tolerancja społeczna dla tego zjawiska;
9. Funkcjonujące w społeczeństwie mity, przekonania i stereotypy na temat przemocy w rodzinie;
10. Niski poziom wiedzy społecznej nt. istniejącego zaplecza i możliwości korzystania z pomocy;
11. Brak współdziałania rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów.

8. SPOSÓB REALIZACJI CELÓW

1. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej oraz zaangażowania społeczności lokalnej w sprawach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie poprzez systematyczne pogłębianie wiedzy na temat zjawiska oraz informowanie o instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy:
  - 1) kampanie edukacyjno – informacyjne rozpowszechniane za pomocą lokalnych mediów oraz dystrybucji ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków;
  - 2) edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, organizowanie konkursów wśród dzieci i młodzieży;
  - 3) szkolenia na temat przemocy, podczas których propagować będzie się skuteczne sposoby powstrzymywania przemocy oraz obalać mity na temat przemocy.

Podmiotami realizującymi powyższe działania będą: Zespół Interdyscyplinarny, placówki szkolne i oświatowe, świetlice socjoterapeutyczne, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji, Miejski Ośrodek Kultury i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kowarach, lokalne media.

2. Zwiększenie dostępności oraz efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
  - 1) stworzenie bazy danych na temat adresów instytucji, organizacji pozarządowych świadczących pomoc dla rodzin doświadczających przemocy w rodzinie;
  - 2) wdrażanie programów wczesnego rozpoznawania i reagowania na sygnały występowania przemocy w rodzinie bądź wystąpienie zagrożenia przemocy;
  - 3) regularne zamieszczanie w lokalnych mediach i na tablicach ogłoszeń informacji o miejscach, gdzie udzielana jest specjalistyczna pomoc;
  - 4) edukacja dzieci i młodzieży z zakresu radzenia sobie z trudnymi emocjami, stresem, rozwiązywania konfliktów;

-
- 5) zwiększenie dostępności do mediacji jako nieagresywnej metody rozwiązywania konfliktów.
  3. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:
    - 1) udział w szkoleniach, seminariach i konferencjach dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie osób, które pracują w instytucjach i organizacjach zajmujących się problemem przemocy w rodzinie;
    - 2) zapewnienie możliwości udziału w superwizji pracownikom instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
  4. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy:
    - 1) sprawne funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego;
    - 2) uruchomienie i prowadzenie Punktu Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Kowarach;
    - 3) prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
    - 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia

Podmiotami realizującymi powyższe działania będą: Zespół Interdyscyplinarny, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Kowarach, Policja, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze, jednostki oświaty, służby zdrowia, organizacje pozarządowe,

5. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc:
  - 1) izolowanie sprawców przemocy zgodnie z obowiązującymi przepisami;
  - 2) zapewnienie specjalistycznej pomocy sprawcom przemocy
  - 3) stworzenie bazy danych na temat istniejących rozwiązań w zakresie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych w odniesieniu do sprawców przemocy w rodzinie;

Podmiotami realizującymi powyższe działania będą Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach, Policja, prokuratura, Sąd, Zarząd Eksploatacji Zasobów Komunalnych w Kowarach oraz inne instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie gminy miejskiej w Kowarach.

9. MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie realizacji Programu będzie prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach na podstawie informacji przekazywanych przez jednostki uczestniczące w jego realizacji. Sprawozdania poszczególne podmioty składają w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku za rok ubiegły do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach.

Roczne sprawozdania z realizacji Programu będą przedstawiane Burmistrzowi Miasta Kowary za dany rok do dnia 31 marca następnego roku.

Bieżący monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz wdrażanie ewentualnych działań korygujących.

Ostateczne efekty realizacji Programu zostaną podsumowane w roku 2018 po zakończeniu przewidzianego okresu jego realizacji i zostaną zawarte w raporcie z monitoringu, który zostanie przedstawiony Burmistrzowi Miasta Kowary w terminie do 31 marca 2018 roku.

10. REALIZATORZY PROGRAMU

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kowarach
- Urząd Miasta w Kowarach
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Kowarach
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Kowarach
- Szkoły Podstawowe Nr 1 i Nr 3 w Kowarach
- Szkoła Podstawowa Nr 3 w Kowarach
- Przedszkola Publiczne i niepubliczne w Kowarach
- Miejski Ośrodek Kultury w Kowarach
- Świetlice socjoterapeutyczne z terenu Miasta Kowary
- Placówki służby zdrowia publiczne i niepubliczne na terenie Miasta Kowary
- Komisariat Policji w Kowarach
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kowarach
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze
- Lokalne media
- Prokuratura, Sąd Rodzinny, kuratorzy sądowi,

- Parafia Kowary, organizacje pozarządowe, działające w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,

11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Miasta Kowary, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

UZASADNIENIE

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych gminy należy m. in. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Tworząc niniejszy dokument uwzględniono niezbędną współpracę i integrację wielu podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Celem tej współpracy będzie profesjonalne udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie oraz oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

Mając na uwadze zakres obowiązków spoczywających na Gminie, należało podjąć stosowną uchwałę w tym zakresie.